

Významné osobnosti naší univerzity

Ohlédnutí za životem ing. Miroslava Báalka 8. 7. 1946 Brno – 24. 6. 2003 Brno

Nadšení pro archeologii a terénní archeologický výzkum prokázal Miroslav Bálek poprvé již jako brigádník v roce 1968 při spolupráci na archeologickém výzkumu Katedry prehistorie, UJEP v Těšeticích-Kyjovicích na Znojemsku. Měl duši dobrodruha a archeologie jej vždy lákala. Když po maturitě začal studovat na VUT, brzy zjistil, že elektro-fakulta jej nebaví. Velmi usiloval o práci na archeologickém výzkumu, jeho zápal a nadšení k archeologickému oboru byl nepřehlédnutelný. V září 1969 proběhl na univerzitě konkurs na místo asistenta, kterého se M. Bálek zúčastnil. Podle vyjádření konkurzní komise přesvědčivě vyhrál. Ze zápisu komise vyplynulo, že M. Bálek pro funkci asistenta splňoval všechny předpoklady a místo mu bylo rezervováno do doby ukončení základní vojenské služby (1969–1970). V roce 1970 uzavřel pracovní poměr na Univerzitě J. E. Purkyně, Katedře prehistorie, a byl ustanoven do funkce asistenta II. a zapojen do Státního výzkumu č. X-13-1-2 v Těšeticích-Kyjovicích s povinností pracovat dle potřeb katedry na vědecko-výzkumných úkolech v Brně i v terénu mimo Brno.

Dal se cestou, kterou si velmi přál, byl nadšený z nových pracovních možností na archeologickém výzkumu, vždy ochotný i k fyzické práci v terénu či pomoci při výstavbě ubytovací základny v Těšeticích. Mírek svým pracovním zápalem strhával všechny ostatní, uměl si poradit, byl řemeslně velmi zručný, problémy vždy řešil s humorem, k zajištění chodu archeologického výzkumu vždy přistupoval s patřičnou zodpovědností. V Těšeticích poprvé začal realizovat své nadání při hledání možností snímkování archeologických lokalit pomocí

upoutaných balonů, dálkově řízených leteckých modelů, až k použití skutečného letadla. Dokazoval, že je víc než pouhý technický pracovník. V roce 1980 ukončil studium geodézie a kartografie na VUT v Brně, jako erudovaný geodet začal uplatňovat své nové odborné poznatky, nadání pro fotografické, měřičské a kreslířské práce. V této době se Miroslav Bálek stal spoluzakladatelem letecké archeologie na Moravě a jedním z nevýznamnějších realizátorů experimentů leteckého snímkování v archeologii. Za velmi záslužnou práci lze označit Bálkovu pedagogickou činnost. Od roku 1997 jako první v České republice přednášel pro studenty kurzy letecké archeologie i s praktickými leteckými výcvikovými lety. Výuka letecké archeologie ve druhé polovině 90. let zařadila Masarykovu univerzitu do popředí několika evropských univerzit realizujících leteckou archeologii.

V roce 1981 přešel do Archeologického ústavu ČSAV v Brně, kde v letecké archeologii pokračoval. V dubnu 1983 se stal v Ústavu archeologické památkové péče v Brně statutárním zástupcem ředitele, kde plně uplatnil plně svůj organizační talent. Po celé Moravě na mnoha lokalitách vedl záchranné archeologické práce, které dokumentoval pro další vědecké využití. Založil a vytvořil archiv nálezových zpráv plánů, map a především evidenci leteckých fotografií. Nastalo období, kdy se mohl začít zcela věnovat účasti na terénních výzkumech, provádění odborných technických prací, zaměřování lokalit, zhotovování vrstevnicových plánů, řezů a celkových plánů a kresebných map.

Za nejvýznamnější období v jeho životě lze označit léta 1993–1994, kdy leteckou prospekci objevil a archeologickým výzkumem realizoval odkrytí římského vojenského tábora u Mušova. V trati „Neurissen“

pod úpatím kopce Burgstall, našel doklady pobytu římských legií z období markomanských válek na Moravě. Objevem zcela změnil dosavadní historické znalosti.

Jako průkopník novodobé letecké archeologie realizoval řadu snímkování a nálezů archeologických lokalit. Většinu svých objevů hned geodeticky zaměřoval a zajistil i geofyzikální zaměření. Výsledky těchto nedestruktivních metod ověřoval povrchovým sběrem a půdní sondáží, většinu z nich publikoval v mnoha statích, podílel se na přípravě monografií a přípravě výstav. V letech 1998, 1999 působil v ÚAPP jako spoluředitel dvou grantů se změněním na leteckou prospekci pravěkých hradisek na Moravě. V roce 2000 se zapojil do řešení tříletého grantového projektu zaměřeného na využití leteckého snímkování v archeologii na Moravě.

Spolupracoval s leteckými archeology z Polska, Anglie, Maďarska, Němec-

ka a Francie. Dokonalé, barevné a velmi kvalitní letecké snímky byly publikovány i v zahraničních publikacích. Zaplnily také stránky mnoha obrazových kalendářů vydávaných na ÚAPP a dodnes jsou pro nás nostalgickou připomínkou Mirkovy práce.

Ohlédnutí za životem a prací Ing. Miroslava Bábla a jeho téměř pětaticetiletým působením v archeologii je obdivuhodné počtem objevů sídelních areálů, neolitických rondelů, rondeloidů, kruhových příkopových areálů, objevů sídlištních struktur, hrobek, hrobů, mohyl a zaniklých středověkých vesnic a tvrzí. Dodnes nelze přesně zjistit počet leteckých průzkumů, které Mirek uskutečnil po celé, především jižní Moravě. I přes přicházející zdravotní obtíže věnoval svůj čas pedagogickému působení, kurzům letecké archeologie a výcvikovým letům pro studenty MU. Předával dál své bohaté zkušenosti s realizací letecké foto-

grafie, jako vynikající specialista v oboru leteckého průzkumu radil studentům i kolegům.

Létání bylo pro Mirka vášní, nutností a samozřejmostí, patřil k báječným mužům na létajících strojích. Bojovník, který málokdy prohrál, nikdy se nevzdal, nerovný zápas s rakovinou jeho bojovného ducha udal ve věku nedožitých 57 let.

Na Mirka Bábla nelze nevpomenout i po 13 letech, co nás navždy opustil, jako na přítele, kamaráda. Na stále se usmívajícího opravdového muže s chlapeckým srdcem, který miloval život, snil o volnosti, přátelství a odvaze, o dalekých obzorech. Nám všem zanechal mnoho neuvěřitelných fotografických snímků, kterými nás dokázal obohatit. Černobílé i barevné snímky, jsou skutečně a věčně pohledy očima Mirka, kterými se díval z oblohy na zem i na nás.

Marta Dočkalová

Redakci Universitas došlo

pokračování ze str. 60

Lucie Česálková (ed.), **Film – náš pomocník. Studie o (ne)užitečnosti českého krátkého filmu 50. let.** Masarykova univerzita, Brno 2015. ISBN 978-80-210-8057-7

Kolektivní monografie shrnuje výsledky bádání studentů Ústavu filmu a AV kultury FF MU v Brně v oblasti českého krátkého filmu 50. let. Studie zaměřené na dílčí oblasti průmyslového, zemědělského, branného, sportovního, kulturního a dalších druhů filmů rozebírají kulturně-politické i ekonomické podmínky vzniku tohoto typu tvorby, její tematické sepětí s požadavky zadavatelů (zejména státu) a vztah k dalším médiím, která zadávající instituce využívaly k šíření stejného typu sdělení. Vedle kontextu je rozbírána též rétorická a stylistická rovina jednotlivých snímků. Dva z textů se soustřeďují na specifická distribuční okna, do nichž krátké filmy vstupovaly, a to Filmovou lidovou univerzitu a kina Čas. Dílčí texty mimo jiné dokazují, že i přes programovost a plánovaní se většinu kulturně-politických záměrů zadavatelům nedařilo v praxi uplatnit tak, jak se předpokládalo. Studie bilancují ideologický, ekonomický a zábavní potenciál krátkého filmu, a dokládají, v jakých případech se který z nich prosadil a tedy i to, do jaké míry snímky chápáné jako užiteční služebníci skutečně užitečné byly.

Jiřina Novotná (ed.), **Moderní trendy ve vyučování matematiky a přírodovědných předmětů. Sborník příspěvků z konference.** Masarykova univerzita, Brno 2015.

ISBN 978-80-210-7598-6

V současné době, charakterizované nezájmem mladé generace o matematiku a přírodovědné předměty, hraje velkou roli motivace ke studiu zmíněných předmětů. Práce

s matematickou tematikou jsou věnovány perspektivním metodám ve výuce algebry, geometrie a informatiky. Přírodovědně zaměřené práce se zabývají zajímavými přírodními jevy a otázkami didaktickými s důrazem na využití informačních technologií ve výuce. Autoři sborníku doufají, že jejich práce poslouží jako inspirace pro práci učitelů na všech typech škol a pomůže zvýšit zájem mladé generace o matematiku a přírodní vědy.

Zuzana Šalamounová, **Socializace do školního jazyka**. Masarykova univerzita, Brno 2015. ISBN 978-80-210-8060-7

Na první pohled by se mohlo zdát, že ve škole se hovoří stejně jako všude jinde. Školní jazyk je však natolik specifický, že se o něm mnohdy uvažuje jako o cizím jazyce svého druhu. Od chvíle, kdy děti vstupují do školy a stávají se žáky, se proto spolu s učením konkrétních poznatků učí také to, jakým způsobem o nich hovořit. Tento proces, označovaný jako socializace do školního jazyka, přibližuje předložená monografie. Prostřednictvím empirického výzkumu ukotveného ve vyučovacích hodinách českého jazyka na druhém stupni základních škol nejprve popisuje, jak se žáci seznamují se školními pojmy a poté jakým způsobem pronikají do používání jazyka při práci s učebními postupy. Kniha tak ilustruje, jak se žáci stávají součástí specifického jazykového společenství, které je škole vlastní.

Ivo Pospíšil, Michal Przybylski, Josef Šaur et al., **Slovanské literatury a jazyky v objeti politiky (20. století)**. Masarykova univerzita, Brno 2015. ISBN 978-80-210-8068-3

Politika je neodmyslitelnou součástí moderní společnosti a v různé míře zasahuje do všech oblastí lidského konání. Výjimkou není ani literatura či jazyk. Z toho vychází zaměření předkládané knihy, jejímiž autory jsou převážně doktorandi Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, kteří zde prezentují výsledky svého výzkumu. Kniha přináší deset kapitol, v nichž je formou sond mapována interakce politiky a literatury a jazyka ve slovanském prostředí. Publikace si neklade za cíl být vyčerpávajícími dějinami slovanských literatur ve 20. století, či zachycením komplexní jazykové situace. Naopak to, jak se politika odráží v literatuře či jazyce je ukazováno na vybraných konkrétních příkladech.

Jana Nová, Petr Pirožek, Jaroslav Rektorič, **Projektový management ve sportu**. Masarykova univerzita, Brno 2015. ISBN 978-80-210-7995-3

Kniha vychází z aktuálních potřeb managementu sportu, ve kterém se stále více uplatňuje projektový management jako jeden z důležitých nástrojů řízení. Je využíván především na přípravu, průběh a vyhodnocování sportovních tuzemských i nadnárodních projektů. S tím souvisí zpracování projektových záměrů jako nezbytných podkladů k získání finančních prostředků na jejich realizaci od územních samosprávných celků, centrálních institucí státní správy a evropských strukturálních fondů. Kniha vedoucí k dosažení těchto cílů obsahuje jak teoretická východiska, tak podrobný přehled využití všech nástrojů projektového managementu ve sportovně orientovaných záměrech, charakteristiku sportovních organizací jako zpracovatelů a příjemců projektů, a s tím související problematiku veřejných projektů, veřejných zakázek a investic. Pro názornost využití projektového managementu v praxi je text doplněn o případové studie.

pokračování na str. 71